

Orgán Výboru pro pomoc demokratickému Španělsku

Číslo 6.
Ročník I.
1. října
1937
Kč 2.—

Španělsko

Z OBSAHU:

Jar. Kratochvíl: Život dobrovolníků u Quadarramy.

20,000.000 Španělů proti zrádcům.

Noc ve válečné ambulanci.

Péče o evakuované děti.

*Děti,
které unikly
hrůze.*

Baskické děti, zachráněné před bombardováním, mají se v cizí, ale přátelské zemi dobře. Je o ně postaráno po všech stránkách. Přičiňme se, aby všem se tak vedlo!

T. G. Masaryk - bojovník proti zlu a násilí

Nejenom my osobně, nejenom náš národ, ale všichni demokraté na celém světě mají smutek. Odešel jim zastánce demokracie, odešel jim muž, který po celý svůj život odporoval zlu, bojoval proti útlaku a násilí tak přímo a tak čestně, jak jenom člověk může, nejskvělejšími zbraněmi svého ducha — a teprve když došlo ke krajnosti nejsvrchovanější — i železem.

V tomto svém neúnavném úsilí, které přese všechnu velikost ho nedovedlo vyčerpat, pod jehož tíží se nikdy nezhroutil, byl Masaryk ztělesněním onoho slavného verše z husitské písně: „nepřítel se nelekejte, na množství nehleďte.“ Masaryk se nebál, Masaryk nehleděl na množství.

Hned první dva jeho veliké zápasy: o padělané Rukopisy a o Polnou, byly důkazem jeho obrovské mravní síly. S hloučkem přátel se dovedl postavit za pravdu proti drtivé většině národa, svedeného fanatiky, obětovanému pro spravedlnost svůj osobní klid, svou popularitu, svou kariéru universitního učitele, odrážející statečně pokřik šovinistů a urážky nevědomců, dávaje přednost vysilujícímu napětí nerovného boje před pohodlným a povýšeným stanoviskem „nad vřavou“. Nemohl zůstat nečinným, viděl-li, že se někomu děje bezpráví, a sám vlastním příkladem ztělesnil svůj humanitní program.

Tak se Masaryk ujímal pronásledovaných jednotlivců i myšlenek — tak odhaloval násilnickou a lstivou rakouskou politiku vůči Srbsku ve slavném Friedjungově procesu, tak se ujímal persekovaných socialistů, Volné myšlenky, pronásledovaného profesora Wahrunda — tak se vzpíral násilí rakouských vlád.

„Pracovat, to znamená odpírat zlému, a důsledně“ napsal ve svých Humanitních ideálech. „Všude, vždy a zejména zlému v jeho zárodku.“ A to se ovšem netýká jenom jednotlivců, ale celých národů. Proto posuzoval Masaryk tak přísně předválečné Rusko a jeho násilnický režim. A proto za války pokládal za svou osobní, mravní povinnost, za neporušitelný mravní závazek, pomáhat národu, jemuž se děje křivda, a postavit se v čelo jeho odboje.

V proslovu k Čsl. střelecké brigádě v srpnu 1917 promluvil k československým dobrovolcům tak krásně lidsky, jak — myslím — až dotud nikdo na světě k vojákům nepromluvil.

„Když přeházely zprávy“, pravil, „že čeští vojáci odpírají Rakousku povinnost na válečných polích, že vzdávají se do zajetí, aniž by kdo dříve mezi nimi byl agitoval, když slyšel jsem, jak jednají moji voličové, řekl jsem sám sobě: „I ty musíš vykonati svoji povinnost nyní.“ A dnes, kdybych byl mladší, stál bych tu mezi vámi jako voják.“

V tom snad je nejhlubší podstata Masarykovy osobnosti, že cítil odpovědnost nejenom za sebe, nejenom za svoje nejbližší, ale za všechny lidi svého národa, za celou Evropu. Křivda, která se jim stala, bezpráví, kterého se oni dopustili, dotýkalo se ho osobně, a on nemohl mlčet, protože byl Čechem, protože byl Evropanem, a měl tedy odpovědnost za Čechy a za Evropu.

Muž s takovou odpovědností nemohl jinak, než celou svou politiku zakládat na mravnosti: „... všechno politické úsilí konec konců vychází z mravního úsudku, demokracie jest úsilí proti nadpráví, proti násilnosti.“

A jinde to vyjádřil svým přímým a úsečným způsobem: „V politice žádáme nejen posuzování věcné, nýbrž i mravní. Možná, a upozorňuji na to, že se proti tomu názoru bude polemizovat, že to jest

moralisování, morálkaření — nic naplat, jinak než na morálních základech nelze politické snažení odůvodňovat. Stačí-li moc, t. j. prakticky větší silnější moc, je-li moc pravdou a právem, pak ovšem politika se stane částí — zoologie a basta!“ Toto napsal Masaryk před válkou.

A za války, r. 1918, formuluje své názory stejně výrazně: „Politický úkol demokratické rekonstrukce Evropy musí být dovršen a vlastně umožněn mravním převychováním národů — buď demokracie nebo dynastický militarismus, buď Bismarckismus nebo politika rozumná a poctivá, buď násilí nebo humanita, buď hmota nebo duch.“

Dnes teprve si uvědomujeme, jak měl Masaryk pravdu. Dnes znovu vidíme tu „zoologii“ místo politiky, když mezinárodní smlouvy jsou pokládány za popsaný papír, který je možno kdykoli odhodit, když proti dnešním úskokům v mezinárodním životě je bismarckismus ještě vrcholem mravnosti, a když ve velikých západních státech není jediného muže rázu Masarykova, který by bez ustání připomínal, že „demokracie je úsilí proti nadpráví, proti násilnosti...“

Jeho odchodem osiřel demokratický svět. A my, kteří se snažíme prospěti věci demokratického Španělska, pociťujeme jeho odchod tím tíživěji.

„I ty musíš vykonati svoji povinnost nyní!“ To jsou slova, která dovedou posílit a povzbudit v neradostné době, kdy „civilisovaná Evropa zůstala klidná a spokojena uprostřed... politických ohavností“ (Masaryk, Nová Evropa). Také my jsme se domnívali, že nesmíme mlčky trpět násilím Evropa). Také my jsme se domnívali, že nesmíme svobody, také my, když páchané na národě, který si vydobyl konečně svobody, také my, když jsme slyšeli, jak tam z jihu docházejí žaloby na křivdu, žaloby na lhotejnou Evropu, i varovné hlasy demokratických lidí, jsme si řekli, že musíme vykonat svoji povinnost, že musíme odporovat zlému. I my jsme chtěli být Evropany, majícími odpovědnost za všechno, co se v Evropě děje, ani nám nemohlo být lhotejno, je-li daleko od nás napadána a ohrožována spravedlivá věc lidu.

A teď, když v dobách nejhorších Evropa ztrácí svého největšího demokrata, který byl jejím přísným svědomím, chtěje ji povýšit na úroveň svědomí vlastního, když národ ztrácí svého největšího člověka, učitele a vůdce, nastává nám, Čechoslovákům osudná zkouška: přiblížili jsme se k němu dost, abychom obstáli? Dovedeme jako národ posoudit ve světovém zmatku, kde je naše místo, a na které frontě máme stát? Budeme dosti silni, abychom v otázkách nejenom politiky, ale i svědomí se vždy dovedli postavit proti násilí? Abychom dovedli učinit demokracii mravnou a silnou? Abychom dovedli odolat našeptávání svůdců a hrozbám násilníků?

My, kdo pracujeme pro věc demokratického Španělska, semkneme se v těchto smutných chvílích ještě těsněji, a ještě usilovněji se dáme do práce, protože víme, že usilovat o sebeurčení jednoho národa, bojovat za spravedlivou Evropu, odpírat zlu a násilí, znamená pokračovat v Masarykově díle, a zajišťovat demokratické Československo, které on zakládal. Učiníme všechno, abychom obstáli, i když jeho nebude.

Budeme pracovat, majíce na mysli jeho projev ke střelcům Československé brigády:

„I ty musíš vykonati svoji povinnost nyní!“
Vykonáme ji, pane presidente.

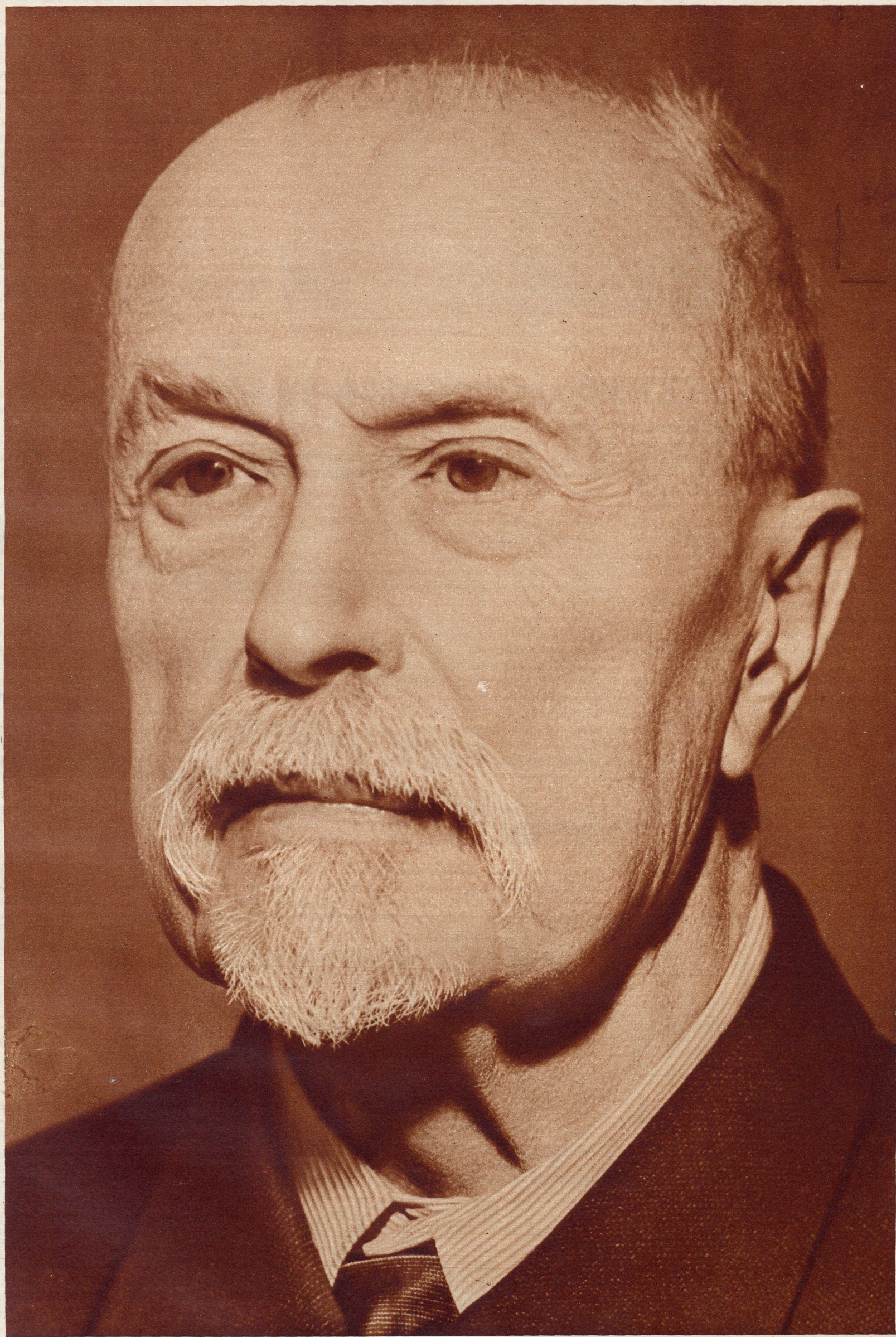
L. Milde.

President dr. E. Beneš pronáší svou skvělou řeč o Masarykovi u jeho rakve.

T. G. Masaryk na svém úmrtním loži v Lánech.

„Pracovat, to znamená odpírat zlému — a důsledně. Všude, vždy a zejména zlému v jeho zárodku!“

Passionaria mluví k armádě po dobytí Belchite.

JAROSLAV KRATOCHVÍL

ŽIVOT DOBROVOLNÍKŮ U QUADARRAMY

Letošní II. mezinárodní kongres spisovatelů (byla tam nejznámější jména světové literatury) manifestoval společnou frontu s mezinárodními brigádami. Neboť mezinárodní brigády, bránice Španělsko proti invazi mezinárodního fašismu, nejlépe v této době brání lidskost a kulturu. Symbolem těsného spojení mezinárodních brigád s mezinárodní lidskou kulturou byli spisovatelé-kongresisté v uniformách brigád a delegace dobrovolníků přinášející kongresu darem válečné trofeje přímo s bitevního pole.

Je tedy jasno, proč jsme i my toužili po setkání s krajany na této frontě.

Viděli jsme je konečně u Brunete. Ve chvíli odpočinku. A ještě dnes cítím živě ovzduší tohoto jejich odpočinku.

Jistě se pamatujete: republikánská ofensiva prvních červencových dní vrazila hluboký klín do Francovy fronty. Onen kus španělské země hojně skropený krví, o který tehdy se tři stran ještě kvasil boj, vypadá takto: je to nerovná země, kamenitá, drsná, jako odřená; pole sežloutlá, šedivá; strniska a suchá tráva; lány černého spáleniště pokropené stopami granátů a bomb; chudě roztroušená bezkrevná zeleň osiřelých oliv. A na všem, na této polonahé zemské chudobě, leželo vysokou zátopou těžké horečnaté slunce. Toto slunce vysoušelo a vyssávalo nejenom všechny barvy, ale i — lidskou vůli. Kopce a úbočí tu rozpukala stržemi, které v době deštů stále prohlubuje voda. Strže jsou jako řeky kři-

volaké, rozvětvené. Na jejich příkře zařezaných bocích rostou nízká tvrdá křoviska.

Po této zemi bezvodé, udupané nemilosrdným sluncem se přehnaly mezinárodní brigády skrze smrt ohně a železa, bez oddechu, osm až deset kilometrů. A nyní tu tedy odpočívají v zemských škvírách, pod zelení podobnou spíše lišejníku na zvětralé skále. Odpočinek! V pravém boku a kdesi za levým plecem, zdánlivě dokonce vzadu, hned vzplane, hned únavou utichá boj. Okolo strží mezi olivami se potulují granáty Francovy německé artilerie. Kulomety kulometných rot pro každý případ hlídají na okraji strže. A lidé tu blaženě odpočívají, jedli a spali v prachu úzkého dna, pod pichlavým křovím a ve vydlobaných úzkých děrách, podobných pelechům zvěře. Ve dne pečlivě ukryti a ve dne i v noci stále připraveni k boji. V jedné z takových stejně těsných děr klapal psací stroj brigádní kanceláře.

Jistě že tato strž byla dobrým úkrytem proti dělovým granátům, ale mohla být také dobrým lapačem pro dešť leteckých bomb. Francovi letci v jejím podezřelém závětří také nejraději hledali svůj cíl. Vysypávali do nich nazdařbůh svůj ohnivý náklad. A lidé se tady jenom těšili, že to pravděpodobně bude některá jiná, náhodou prázdná strž, do které se fašistům možná podaří trefit.

Abyste pochopili dobrou náladu lidí na tomto nebezpečném místě, musíte si představit peklo předcházejících bojů. Vysilující útoky v poledním

žiznivém úpalu, rozpálené stěny tanků i hlavn pušek šlehajících plameny, přivaly rachoty letadel, řev ohně i železa, rozervaná těla a krev vysychající na slunci místo vody. Hodiny a dny. Bude to snad rok, co tito lidé tak a podobně žijí pod širým nebem.

Díval jsem se pozorně do tváří českého houfce. Vždyť přece i tento houfec je po každém boji menší a menší, i ti, s nimiž tu mluvím, mají po každém boji menší naději, že se živí vrátí do vlasti. Ale vedle radostné vděčnosti za krajaňskou návštěvu byla v nich, tak jako v hovorech, jenom úporná víra a poněkud chludná odhodlanost. Odhodlanost vydržet v boji. Přemohli únavu, která se časem zmocňuje možná i vás, vzdálených diváků. Pravda, každého z nich tam podporává kolektiv — ale každý z nich dal napřed kus duše tomuto kolektivu.

Nebo: sídlo „české baterie“. Není to les, co roste na oněch kamenitých vršcích. Někde strnisko mezi velikými balvany, někde nizoučká tráva na holinách spálená sluncem, nebo strniště suchých trav. Opět jen tvrdá, pahýlnatá křoviska, spíše zemský lišejník než horská zeleň, na jakou jsme zvyklí u nás na severu. A opět jen tu a tam několik opuštěných vybledlých oliv. Země mezi roštím okolo baterie byla rozdupána a rozjitřena. A na ní, jako i daleko široko dokola, lehává ve dne totéž do zalnutí těžké slunce, které smazává všechny radostné barvy. Pro stín tu mají lidé jen otevřený stanový přístřešek. Pro kryt před smrtí úzký nehluboký příkop. To je celé obydlí bojovníků. V noci se do něho zpod pokrývky prokousává ledový dech s vrcholku Quadarramy. Když se celá armáda ukrývá před útokem, říkají tady, musí se protiletecká baterie odkrýt. Deset dní před naší návštěvou byli tady lidé, odkrývající se na této horké výspě bez nočního spánku. Deset dní už trvaly boje, deset dní odrážela baterie bez přestání kombinované a zákeřné útoky německých a italských letek, které mají nejvíce spadeno na tohoto nejlepšího hlídače republikánské fronty. Za to jim deset nocí už Francovi letci nedávají spát. Najdou přesně toto místo i v noci. Zarachotí z temnot, zapálí zem a pak se příkradou nad svah ozářený požárem a kropí lidský poplach pod sebou kulomety. Noc před naším příjezdem byl z hloučku našich československých známých jeden raněn a den po našem odjezdu byl jeden z nich zabit. Lidé tu tedy usínali jenom po hodinách a nebo tady už vůbec nebyli s to usnout. Komusi prý z toho praskly také nervy. Zešlel. Ale jenom jeden, dávno podezřelý, mezi nimi se našel, který odtud desertoval. Ti ostatní v celku za jeden den klidu jsou dál rádi na světě a vítají návštěvu z vlasti také jen s radostným vděkem, mluví tu — všichni od politického komisaře po nejmladšího ohněstrůjce — také jen s tvrdošíjnou vírou o vítězství a chlubně o lidském odhodlání vydržet v tom boji. O německých a italských náletech, o dramatických bojích s eskadřilami bombardáků mluví jen s loveckou vášní.

Tam, na oněch kopcích, po probdělé noci jsem si za nezvykle tichého rána dovedl představit onu relativitu jejich lidského štěstí. Teprve v Madridě v měkké posteli v domě spisovatelů, usínaje za detonací granátů, které kdesi za oknem pustošily toto slavné město, dolehl na mne s celou tíhou skutečnosti obraz těžkého hrdinského života našich lidí mezi kamením a olivami pod Quadarramou.

Ale pointa všeho toho byla teprve doma, v Praze. Když jsem se dostal domů, unaven pouhou cestou na bojiště a zpět, ještě pln živých dojmů a obdivu k hrdinství a solidaritě těch lidí, dovidal jsem se náhle z křiklavých titulků jednoho večerníku o žalostné zbabělosti dobrovolnických dobrodruhů českých, ponejvíce prý hýřících v týlu. V redakci, která je podle rádných obchodních soukromohospodářských zásad prosperující půjčovnou a překupnictvím obratných podnikavých redaktorských per, našli si k svému statečnému boji za věc zaměstnavatele k tomu očitého svědka: O zbabělosti těch, kteří žijí a bojují ve Španělsku, tak jak jsem to vypsál, vydal tam statečným lidem z večerníku svědectví ten, který i z okolí madridské fronty desertoval.

Legionářům, bývalým dobrovolníkům boje za demokracii a sebeurčení národů, mohli se proto i tito dobrovolníci státi ještě bližšími. I jim totiž se stávalo ve styku s těmi druhými českými vlastenci něco podobného.

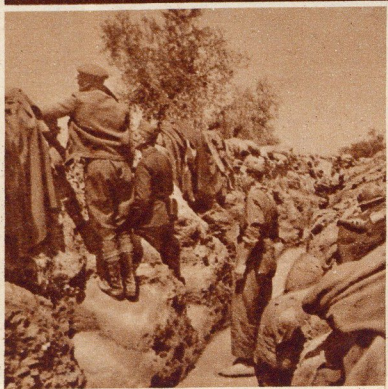
Českoslovenští dobrovolníci při odpočinku v zákopech.

Barikáda v madridské ulici.

Hudební produkce Žižkovy rotý několik metrů od nepřátelských zákopů.

Českoslovenští dobrovolníci v pohotovosti.

Jak se chrání naši dobrovolníci před granáty.

Kulomety v zákopech.

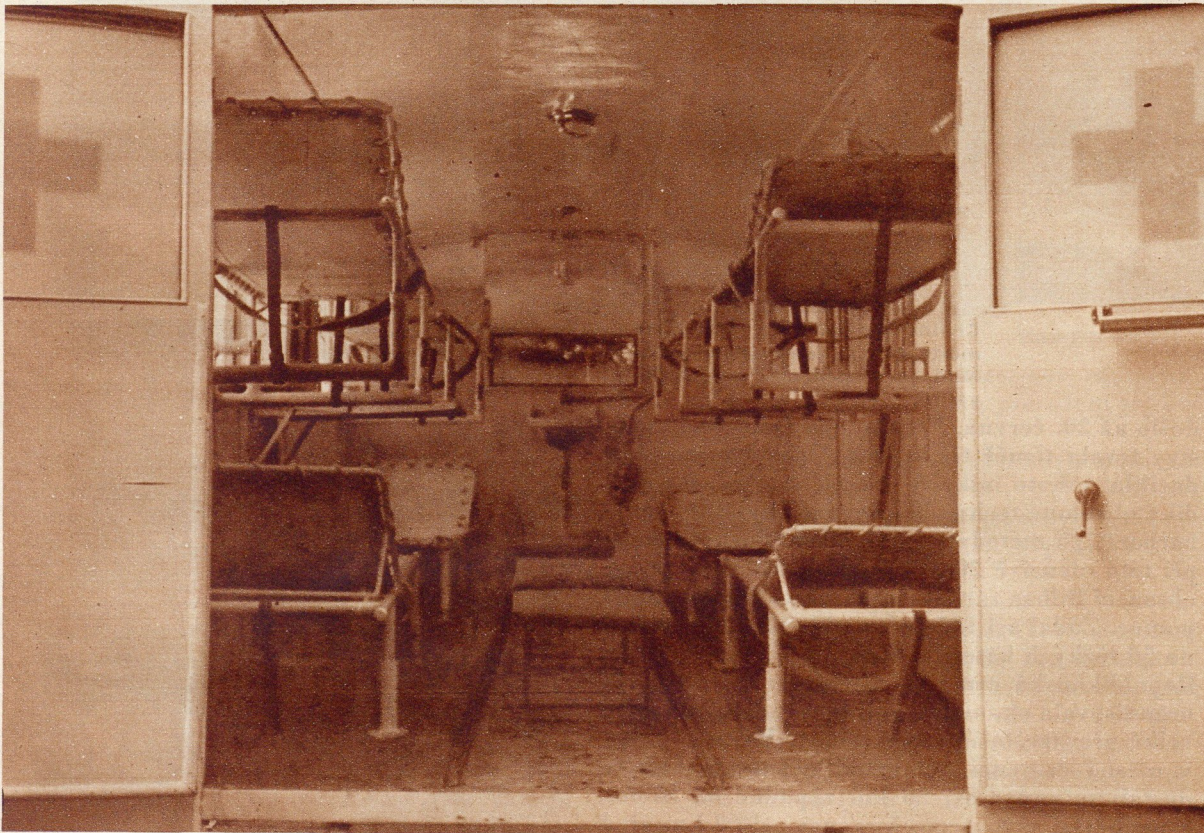
NOC VE VÁLEČNÉ AMBULANCI.

Je noc — „pumová“ noc, jak se tu říká, poněvadž hvězdy svítí příliš jasně. Na obvažišti mezinárodní brigády skončila večere — vepřová pečeně s brambory, salát z rajsých jablíček, černá káva. Francouzský kuchař, pečlivý hospodář udělal dobrou práci i při bombardování; všichni jsou syti. Vedle mne sedí mladá španělská žena s nemluvnětem na ruce. Dostala dvojnásobnou porci — „proto, že má to dítě“, prohlašuje kuchař. Když brigáda dobývala vesnici, našla v úkrytu napolo vyhladovělou mladou matku. Dodala jí naši sanitě, a patří teď „k rodině“. Je velmi bédná a její muž v rukou fašistů. Žije ještě? Žena mnoho pláče, někdy jí musí vzít naše sanita dítě z rukou, protože matčino vzlykání je zneklidňuje a slzy mu padají na holou hlavičku. — „Kdo je její muž?“ — Šéflékař mi podává beze slova několik spichnutých listů. Čtu (španělsky): „Jména obyvatelů vesnice, kteří sympatisují s rudými.“ — A pod tím nápisem je mnoho jmen. Je to seznam, sestavený fašisty. Lidé, v něm uvedení už nebyli ve vsi, když do ní vtáhly naše brigády. Zabili je, odvěkli — zmizeli. Mnoho tisíc žen ve Španělsku prolévá dnes tytéž slzy, jako naše mladá matka. Dick Lopez, šofér ambulance, se mne ptá: „Chcete jet s námi?“

Odváží těžce raněné — mají průstřely břicha a hlavy — do nejbližšího lazaretu, kde se právě tyto případy operují. Někteří byli dnes poranění na ostřelované silnici — také dva mrtví byli nalezeni — jiní odneseni z první linie. Ambulance je připravena k odjezdu, stojí před domem v jasném měsíčním světle. Vedle jejích dvířek je malá tabulka: „The workers of Battersea to the fighters for Spanish Democracy“ (Dělníci z Battersea bojovníkům za španělskou demokracii). Je to jeden z mnoha darů vzniklých

Ambulance pro transfusi krve, věnovaná ruskými dělníky španělskému lidu.

Španělské továrny pracují nyní s největším urychlením na výrobě nových ambulancí.

z mocné solidarity všech lidsky citících, jeden z tisíců symbolů jednotného boje na všech našich frontách. Uvnitř, v ambulanci říká nějaký Polák: „Viděl jsi tabulku? Angličtí dělníci nám dali ušetřené peníze!“ — A hned odpovídá jiný unavený hlas: „Na frontě viděl jsem vůz se sprchami, ten nám poslali pařížští kovodělníci. Všichni jsme se sprchovali teplou vodou hned za zákopy. Dvě stě lidí za půl třetí hodiny...“ — „Všechno v pořádku?“ ptá se Dick Lopez. Ošetřovatel přinesl ještě čerstvou limonádu, naplnil si kapsy potřebným sanitním materiálem, zjistil, jsou-li ranění dobře uloženi. Vyjždíme. Dick Lopez rozmrzele pohlédl na měsíc, svítící stále jasněji. Silnice je však dosud ve stínu. Dick Lopez jede nocí beze světla, velikou rychlostí, pátraje bystrými očima po všech hrbolcích, a naslouchaje zároveň s které strany se blíží ve vzduchu nebezpečí. Je to malý hubený muž s pevně stisknutými rty — kolik mu je let? Lidé tohoto údolí a těchto bojů nemají věku. Probdělé noci, napětí dlouhých bojů se smrtí, vášně těchto srdcí zestarala mladé, omladila staré. Španěl Dick Lopez žil 17 let v Americe; teď kdy je ohrožena jeho země, jeho lid, a veliká idea lidských práv, musel domů — nemohl jinak. Jsou to prosté věci, o nichž se nemluví.

Dick Lopez jezdí od včerejšího večera z bitevní linie do lazaretu a z lazaretu nazpět po ostřelovaných silnicích, stovky raněných provedl všim nebezpečstvím — jeho vůle potlačuje únavu. „Budete dnes v noci spát?“ — „Snad dvě hodiny. Nevím. Slyšíte? Už to zase začíná — asi noční boj. Naši jdou kupředu — budou ranění...“ Tupé výbuchy pum, řev děl... Vpravo od nás, na řetězech pahorků to rudě vzplálo, plameny běží po horském hřebenu, les je v plamenech, jiskry padají do údolí, teď chytlo obilné pole. V měsíčním světle a v záři ohně běží silnice — a ze vzduchu zaznívá bzučení motoru. Dick stiskl rty ještě pevněji — malý muž vypadá jako vtělení síly. Bzučení nad našimi hlavami zesiluje, ale nevidíme nic. Nepřítel je ve tmě — my na světle! — „Honí v noci ambulance!“ — praví Dick Lopez, „není to po prvé!“ — Zarazil se — půda se zakolísala, praskla, dech se zatajil — dopadla za námi. Omámena, zavřela jsem oči, teď se dívám na Dicka: jakoby rostl s volantem, řídí auto se široce rozevřenými očima,

ambulance uhání jako štvaná zvěř. Dickovy ruce se netřesou. Pohlédla jsem do nitra vozu. Ranění tiše sténají, ošetřovatel, Rakušan, bývalý „feldwebel“ vchází mezi lůžka se džbánem limonády, zapálí každému cigaretu a volá k nám: „U nás v Rakousku by se takovéhle rušení nočního klidu nedovolilo!“

Za nejbližší serpentínou stojí u kraje silnice ambulance. Co se stalo? Zastavujeme, vystupujeme. Veliký vůz je také „těžce raněn“ — dvě díry po straně, rozbité pneumatiky. Šofér nám jde vstříc: „Nemohu dál, motor dostal taky jednu!“ Nízko letící aeroplán pronásledoval kulometem ambulance a zasáhl ji. V trávě vedle silnice stojí nosítka se ztuhlou, nehybnou postavou. Těžce raněný podlehl za ostřelování srdečnímu záchvatu. Z nitra vozu je slyšet prosby, nářky, stony. „Ranění nechtějí zůstat uvnitř,“ povídá šofér, „jsou rozčilení, ošetřovatel má velkou starost, jeden případ je zvlášť těžký — musí se hned operovat. Nemohli byste vzít aspoň toho kamaráda? Ostatní to vydrží!“ — Krátká porada — pak se Rakušan vrací k naší ambulanci a volá: „Kamarádi! Fašisté ostřelovali a zničili jednu ambulanci. Musí počkat na silnici, až přijede jiný vůz z nejbližšího lazaretu. V ambulanci je těžce raněný kamarád — nebude-li do zítřka do rána na operačním stole, musí umřít. Kdo z vás, lehce raněných je ochoten, postoupit své místo tomu kamarádovi?“

Tato slova jsou rychle překládána — vždyť jsou tu pohromadě lidé čtyř národností. A už volá jeden hlas: „Moi, camarade!“ a druhý: „Io, compañero!“ a třetí: „Ich, Kamerad!“

Tři se přihlásili — jediní lehce zranění. A mezi nimi vybíráme nejlehčí případ — hladký průstřel. Těžce raněný byl uložen do naší ambulance. Je to mladý Ital, vysilený ztrátou krve. Holandský šofér druhé ambulance — jmenuje se Jan a je z Amsterodamu — vypadá teď úplně šťastně. Měl strach o svěcený život raněného. Potkala jsem ho zase později, v klidné chvíli, v nemocnici, s velikým balíkem pod paží. Byly v tom hračky — dárky pro jeho tři děti v Amsterodamu, které opustil, aby mohl bojovat ve Španělsku. Janovi jsou 24 léta, jeho ženě 21. Velmi touží po ženě a dětech dobrý Jan — ale „zůstanu až do konce!“ praví, „jenom chci, aby děti dostaly ty hračky!“ (Z knihy G. Jirků: Kampf dem Tode).

Vnitřek sanitního vozu, jehož se používá na španělských frontách.

Republikánští vojáci hájí Madrid.

Civilní obyvatelstvo dobytého města Quintana je odváděno vládnicími do bezpečí před bombardováním.

VÁCLAV SINKULE:

VOJENSKÁ SITUACE

Severní fronta.

Severní fronty, baskická a asturská, jsou již delší dobu předmětem fašistických oslav a nadějí. Po pádu Bilbao následoval pád Santanderu a nyní je fašistická armáda asi 100 km před Oviedem. Je jisté, že hrozí velké nebezpečí, že celá severní fronta bude likvidována a že generál Franco by pak mohl armádu a válečný materiál této fronty použít ke zvýšení tlaku na jiných frontách. Svůj plán generál Franco konečně už prozradil: chystá se po obsazení Asturie zahájit ofensivu od Teruelu směrem k Valencii a odříznout tak vládní Španělsko od Katalánie. Sledujeme-li však průběh fašistické ofensivy na severu a situaci na frontách ostatních, je možno směle říci, že uskutečnění tohoto plánu zůstává stále Francovou fantasií.

Ofensiva proti Bilbao byla zahájena koncem března. K obsazení Bilbao fašistickou armádou

došlo až 20. června. První etapa fašistické ofensivy trvala téměř tři měsíce. Fašistická armáda docílila tohoto nikoliv skvělého výsledku jen díky ohromné technické převaze a uplatnění nejbarbarštější metody totální války. Franco ztratil při této ofensivě 20.000 mužů a žádal tehdy po obsazení Bilbao zahraniční fašistické státy o další pomoc. Žádal asi 125.000 mužů, na 500 letadel, na 50 těžkých baterií a tanky.

Republikánská armáda po ústupu z Bilbao reorganizovala okamžitě své síly a vzdorovala další velké převaze fašistické armády. Postup fašistů v měsíci červenci byl velmi nepatrný. Fašisté dostali se pouze asi 20 km západně od Bilbao a nacházeli se koncem července asi 60 km před Santanderem. Jejich útočnost byla oslabena skvělou Miajovou ofensivou na madridské frontě u Brunete.

Teprve v polovici srpna přistoupila fašistická armáda k širší ofensivě proti Santanderu. Povstalci soustředili na této frontě asi 30.000 lidí pod vedením generála Davilly a Arandy. Síla vládního vojska byla asi 120.000 mužů, avšak povstalci měli velikou převahu, zejména v letectvu a v počtu tanků. Republikánská armáda trpěla na konec velikým nedostatkem pohonných látek.

Fašisté postupovali proti takto oslabené a izolované republikánské armádě ve čtyřech proudech. Podél železnice přes Reinosu a Molledo, za druhé po silnici Burgos-Santander přes San Pedro, za třetí od Valmacedy přes Ramales a za čtvrté podél pobřeží přes Castro. Dne 25. srpna, za pomoci vzbouřivší se 5. fašistické kolony uvnitř města, byl Santander obsazen povstaleckou armádou. Zbytek republikánské armády v síle asi 30.000 mužů ustoupil na západ od Torrelavega.

Další rychlý postup fašistů na západ proti Gijonu a Oviedu byl opět ztížen republikánskou ofensivou na jiné frontě, tentokrát na frontě aragonské. Severní fronta je nyní od přístavu Llanes přes Abandones k Riano. Fašistická armáda nachází se asi 90 km před Gijonem. Nebezpečí, že sevřená a od ostatního republikánského území odříznutá asturská provincie nevydrží nápor fašistické armády, je velké. Lze těžko předpokládat, že ofensiva republikánské

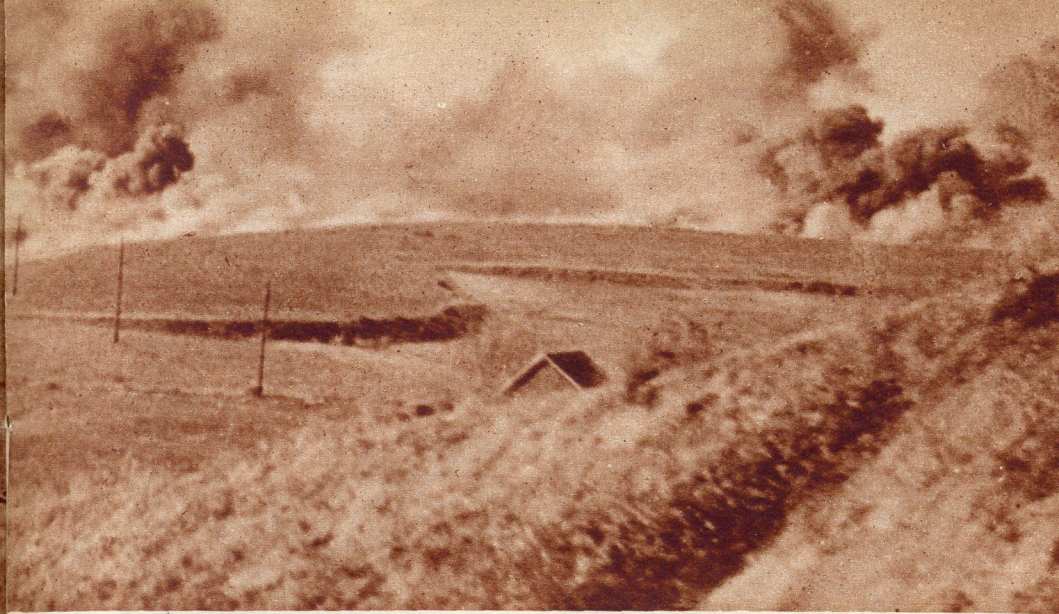

armády na ostatních frontách nabude takového rozsahu, že by fašistické armádě bylo tím zabráněno soustředit nadále velkou technickou převahu proti zbývajícím republikánské frontě na severu. Avšak tato perspektiva není naprosto důvodem k pesimistickým závěrům.

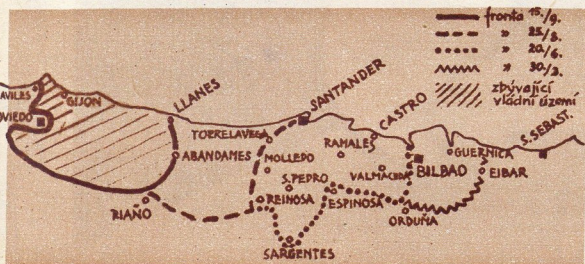
Je třeba zdůraznit, že fašistická ofensiva na severní frontě je pochybné ceny. Pád Bilbao a Santanderu je těžkou obžalobou politiky neutrality. Síly fašistické armády byly beztravně doplňovány novými italskými oddíly, které zde operují v rozsahu dvou divisí a dvou brigád, pod velením italských generálů. Ani vyzývavá výměna blahopřejných a pozdravných telegramů mezi Mussolinim a italskými generály nepohnula sebevědomím vlád Anglie a Francie. Přes jasné nedodržování a přímo výsměch závazkům, které oba fašistické státy v paktu o neintervenci podepsaly, ani to nečinilo konec katastrofální politice, t. zv. neutrality. Vláda Velké Británie, která se v př-

Republikánská armáda se shromažďuje v dobytém městě Quinto.

Fašističtí letci vrhají pumy před republikánskými zákopy, aby zmažili útok vládních.

padech fašistických provokací a porušování podepsaných smluv ukázala tak neschopnou, dovedla na druhé straně znemožnit jakékoliv zásobování armádě republikánské. Došlo to docela tak daleko, že fašističtí piráti mohli beztravně ohrožovat i lodi kontrolované, vezoucí pouze potraviny nebo určené k evakuování žen a dětí z Bilbao a ze Santanderu.

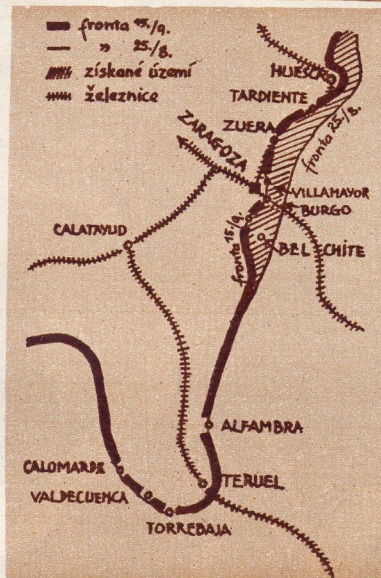

Výzvědná hlídka na madridské frontě.

Tato situace byla tedy hlavní příčinou, že proti velké převaze armády fašistické, stála vládní vojska nedostatečně vyzbrojená a zásobená. Republikánská armáda musela přes všechno hrdinství ustupovat. To však není ani v nejmenším důkazem převahy armády fašistické nad lidovou armádou španělské republiky. Tam, kde obě armády střetly se jen za trochu stejných podmínek, tam se ukázala vždy převaha armády Lidové fronty.

Centrální a aragonská fronta.

Již v měsíci červnu došlo k ofensivním akcím na aragonské i centrální frontě s tím hlavním cílem, aby bylo ulehčeno frontě severní. Tehdy to byla ofensiva proti Segovii na Guadarramském pohoří a proti Huesce na frontě aragonské. Obě tyto ofensivy skončily dílčími úspěchy. Na centrální frontě postoupila republikánská armáda těsně před La Granju a Balsain. Na frontě aragonské dobyla republikánská armáda tři vesnice:

Baskičtí vojáci.

Monflorite, Omcena a Chimillas, což znamená obklíčení Huescy se tří stran a přerušení jejího přímého spojení s Jacou.

V červenci a v srpnu došlo k podobným pomocným ofensivám. Tentokrát však republikánská ofensiva byla mnohem úspěšnější a byly podány praktické doklady o vyspělosti republikánské armády.

Začátkem července byla zahájena ofensiva na západ od Madridu proti Brunete. Tato ofensiva trvala téměř celý měsíc od 5. do 27. července. Franco byl donucen soustředit k zastavení této ofensivy ohromnou armádu, v síle asi 150.000 mužů. Docházelo k soubojům několika desítek a set letadel a tanků najednou. Avšak přímo zbesilé úsilí fašistického generálního štábu, zahnat republikánskou armádu do dřívějších posic, skončilo na konec neúspěchem. Republikáni vyklidili pouze jednu dobytou vesnici: Brunete. Ofensivou bylo získáno území v šířce 16 km do hloubky 12 km a dobyté 3 vesnice: Quijorna, Villa Nueva de la Canada a Villa Nueva del Pardillo.

Další úspěch získali republikáni na centrální frontě počátkem září. U Vaciamadridu obsadili výšinu Coberteras, která je strategicky velmi důležitá. Nachází se u soutoku řeky Manzanares a Jarama a ovládá silnici Madrid—Valencie. Je to v blízkosti místa velmi důležitého, u mostu přes řeku Jaramu.

Aragonská fronta byla starou bolestí. Situace zde od minulého roku zůstávala stále beze změny. Při tom bylo právem poukazováno na velké lidské rezervy a průmyslové bohatství Katalánie. Základní příčina zdánlivě nepochopitelné situace byla v organizaci. Na aragonské frontě nebyla ve skutečnosti provedena přeměna roztržité a organizačně i politicky nejednotné milice v pravidelnou armádu lidové fronty, jak se to ku příkladu už v polovině prosince stalo na frontě madridské. A základní příčina tohoto nedostatku byla zase politická. Anarchisté měli na aragonské frontě převahu. Necháпали a vzpírali se nutné reorganizaci a centralisaci vojenských sil. Byli při tom podněcováni trockisty. Železnou kázeň, centralisaci vojenského velení, po případě odzbrojení těch, kteří se ústřední vojenské autoritě nechtěli podrobit, to vše bylo provokatéry nazýváno „kontrarevoluční politikou“ a „odzbrojováním dělnictva“.

Tyto těžkosti měla madridská fronta už dávno za sebou. Generál Miaja, skvělý voják, ale i organizátor, opíraje se o strany Lidové fronty, jednoduše rozpustil nedisciplinované vojenské oddíly. Trockistické bataliony byly odzbrojeny. Vinou Largo Caballera, dřívějšího ministerského předsedy a současně ministra války bylo, že neprovedl podobný zákrok i na frontách jiných, především na frontě aragonské.

Barcelonský ozbrojený puč v měsíci květnu ukázal, jak velké nebezpečí znamenali provokatéři a nedisciplinované anarchistické elementy. Jedním z prvních úkolů nové Negrinovy vlády byla náprava těchto poměrů. Generál Pozas byl jmenován valencijskou vládou jako reorganizátor vojenských sil na aragonské frontě. Počátkem srpna na rozkaz ministerstva války byla odzbrojena 29. divise, sestávající z příslušníků trockistické organizace POUM. Koncem srpna byl pak plukovník dělostřelectva Juan Fernandez Sarasia jmenován valencijskou vládou šéfem celé východní armády. Centralisace vojenského velení a železná disciplína nebyly už ani na aragonské frontě pouhými hesly.

V den pádu Santanderu, 25. srpna, byla zahájena aragonská ofensiva v úseku Tardiente—Belchite. Do konce srpna obsadila republikánská armáda postupně: Burgo de Ebro, Villamayor, Zuera, Pueblo de Alborton. Ofensiva republikánské armády pokračovala ještě v měsíci září a po krutých bojích došlo 4. září k obsazení Belchite. Všechny protifašistické protiútoky byly odraženy. Došlo k obsazení území v délce asi 70 km, do hloubky 10—20 km. Dobytým Zuery je znemožněno přímé silniční i železniční spojení mezi Zaragozou a Huescou. Také přímé spojení Zaragoza—Teruel je ohroženo. Zaragoza je pod dostřelem republikánských děl. Tato vládní ofensiva nejenom odlehčila republikánské frontě v Asturii, nýbrž ohrozila také teruelský výběžek, který už tak dlouho čeká na zlikvidování.

Generál Miaja při práci.

P.S.U.

EIXISME NO!

DEL SINDICAT DE DIBUJANTS PROFESSIONALS U.G.T.

GRAF. ULTRA S.A. CORCEGA 220. BARCELONA

Dr. PAVEL STEINDLER:

Válečné španělské plakáty. Jejich
brovočné pracovní službě!

UMĚNÍ VE S

SÍLA (kresba malíře Souta se sbírky „Dibujantes
en la guerra“ vydané španěl. min. propagandy.)

Od prvních dnů španělské války docházejí k nám plakáty, letáky a propagační materiál španělských bojovníků. Poznali jsme ihned v počátcích vysokou uměleckou úroveň těchto moderních válečných propagačních zbraní. Věděli jsme, že i v občanské válce ruské hrály transparenty a plakáty velkou roli. Dokonce mnozí z nás se pamatují z dob rakouské monarchie na různé umělecké plakáty vyzývající k upisování válečných půjček. Ve Španělsku je tomu ovšem docela jinak. Jde tu při propagaci o soustavnou složku válečného aparátu, o organizovanou část odboje.

Odborníci a milovníci krásné grafiky a knihy znali z různých výstav vysokou hodnotu španělské grafiky a mohli vidět po léta skvělé propagační prostředky propagandy cizineckého ruchu. Tradice velikánů španělského umění byla zejména v mladé generaci živá a v Paříži se jen hemželo mladými španělskými umělci. Chápali význam politické propagandy nejen slovem, ale i obrazem. Velký počet negramotného lidu ve Španělsku přinutil je uvažovat o tom, jak přiblížit nové myšlenky zaostalému lidu. Bylo jasno, že výzvy, prohlášení a dlouhé texty se nemohou dostat k lidem, kterým se mělo vykládati co je třeba.

Vpravo dole: Takové je dílo fašismu!

Dole: Za šťastnou budoucnost dětí!

Ročníci, vítězství nad fašismem vám dá mír, půdu a svobodu.

LLISTEU-VOS
TREBALL VOLUNTARI

DE
BUIXANTS
ALS U.G.T.

h nápsly zleva napravo: „Fašismus? Nikdy!“ — „Vstupte k letectvu, abychom rozdrtili fašismus!“ — „Přihlaste se k do-

SLUŽBÁCH VÁLKY

A tak zrodila se snaha, znázornit obrazy vše to, co jinde je možno napsat a přečísti. Ne jako ilustraci k tištěnému slovu, nýbrž jako povzbuzující vyobrazení toho, co bylo nutné hlásat. Mladí umělci, zařazující se do milicních oddílů organizací a politických stran, měli vedle ruční a granátů v zákopech tužky a křídly. V přestávkách kreslili a malovali. Po vesnicích byly vyvěšeny plakáty a karikatury, na městských nárožích oslňovaly pestré barvy dělníky a občany.

Netrvalo dlouho a byly vytvořeny samostatné umělecké úderné brigády, v nichž se neúnavně pracovalo. Byly rozděleny náměty a hesla. Vláda i organizace poznaly velký význam tohoto boje a zařadily jej do své propagační práce. Tak vidíme v prvních měsících povstání hesla všech politických stran, výzvy k organizování obrany, milicionářských oddílů, protifašistická hesla, plakáty sjednocené mládeže, studentstva, rolníků a pod.

Různé období vývojové se jasně zrcadlí v užité grafice, v plakátové propagandě. Byla v prvních měsících vojenská obrana věcí stran a odborů — tak již v říjnu slavný 5. pluk

madridský vyzval k jednotnému boji, k vytvoření lidové armády. Heslo jednotného velení jednotné lidové armády, začíná vystřídávat poněkud anarchická hesla prvního období. „Ganar la guerra“, vyhrát válku, se stalo rozhodujícím heslem druhého období. Na vesnicích stáli rolníci, analfabeti a pokoušeli se, podle obrazů slabikovat texty a mnozí, jako děti u nás, přisvojili si první vědomosti ve čtení před těmito mluvícími vyhláškami. Stovky různých plakátů jsou vylepovány po vládním Španělsku. „Mando unico“ jednotné velení, zásobování armády a měst venkovem, pomoc uprchlíkům, ostrážitost proti špiónům, výzvy k zachování zdravotních směrnic, to vše se rozšiřuje plakáty.

V posledním období je již velké místo uvolněno osvětové propagandě. Filmové a divadelní plakáty, výstavy zvou, časopisy se obracejí k lidu; školy lákají, ale nevidíte konkurenčního boje soukromných podniků, málokde nabízejí se předměty obchodního rázu.

Propaganda prostřednictvím vysokého umění, založeného na kolektivní práci mladé umělecké generace, to je neobyčejný zjev, poněkud neobvyklý pro nás. Poznáváme, jak důležitou politickou zbraň si vytvořil bojující španělský lid, zbraň, která má úkol rozmnožit zbraně armády, udržet národ v přesvědčení, že musí zvítězit, posílit hospodářství a brannou sílu v zázemí. Dnes vyzývají k sjednocení socialistických stran, k stmelení odborových organizací, k vítězství.

Není ještě na čase, zabývat se různými vynikajícími umělci v době války, tuto práci lze pouze hodnotit jako kolektivní práci; málokdo čte značky umělcovy na plakátech. Ale již dnes je jasné, že umělecká kritika se bude muset zabývat odborně tímto zjevem, aby i ostatní svět mohl těžit z těchto zkušeností, které pro další vývoj politické práce mají ohromný význam. Proto již dnes je nutno, ukazovat na výstavách nejširším kruhům všech zemí, co ve Španělsku bylo vytvořeno jako zbraň proti nepříteli míru a lidstva.

PER AIXAFAR EL FEIXISME
INGRESSEU A
L'AVIACIO

KAPEL
TANA
DEL
S.D.P.

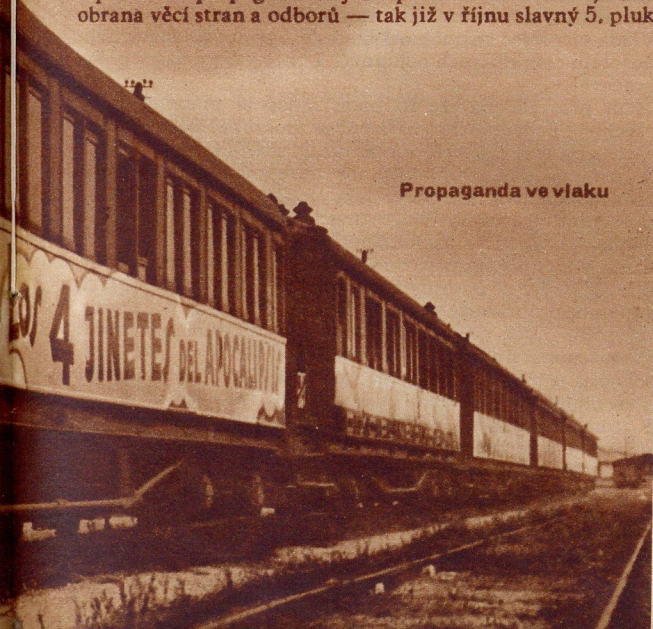
EDITAT PEL SINDICAT DE DIBUJANTS PROFESSIONALS U.G.T.

GRAF. ULTRA S.A. CORCEGA, 220. BARCELONA

Escola nova
POBLE LLIURE

Učte se číst!

Propaganda ve vlaku

CO SE KDE DĚLÁ PRO DEMOKRATICKÉ ŠPANĚLSKO

Ve Francii pracuje několik výborů pro pomoc Španělsku, z nichž jediný, pomáhající jen baskickému obyvatelstvu sebral přes půl druhého milionu franků, vyslal tři parníky do Baskicka, které vezly celkem 3.200 tun potravin. Deset nákladních aut se sanitním materiálem a potravinami vypravilo do Barcelony. Mezinárodní výbor pro respektování práva asyly poslal tam patnáct tun šatů pro španělské ženy a děti. Pařížský deník „Ce soir“ vykonal mezi svými čtenáři sbírku, jež vynesla 100.000 franků. Dělnické syndikáty a různé jiné korporace získaly sbírkami miliony a miliony franků pro humanitní účely španělské.

Amerika, jejíž všechny podniky vzbuzují úžas svou obrovitostí, i v tomto ušlechtilém závodění usiluje o primát. Jenom lékařská pomoc amerického výboru dosáhla už téměř na naše peníze 4 milionů korun! Dnes pracují ve Španělsku čtyři nemocnice, 24 ambulanční vozy a štáb 100 osob, 30 tun sanitního materiálu bylo posláno do Španělska, kromě ohromného množství potravin, obleků a jiných potřebných věcí. V Novém Yorku se zúčastnilo ve výroční den války přes 20.000 lidí táborelidu v Madison Square Garden a vybralo se přes 400.000 korun. Ve Washingtonu bylo na takovém shromáždění přítomno 11.000 lidí, a vybralo se skoro také tolik dolarů. Americký výbor pro pomoc Španělsku vysílá dvakrát týdně přednášky o Španělsku prostřednictvím čtyř rozhlasových stanic, podnikl obrovské propagační akce, založil na sta odboček po celé zemi. A Amerika, demokratická země, pracuje horečně dál, a bude jedním z těch států, které se nejvíc zaslouží o Španělsko.

Ani v Anglii se nezahálí. Anglické odborové organizace sebraly už přes půl čtvrtá milionu korun pro demokratické Španělsko. Anglická mládež vypravila 3 parníky s potravinami, které byly naloženy 770 bednami a 340 pytlů různých potravin. Výbor pro pomoc Španělsku poskytl dopravní prostředky pro evakuaci Madridu. Byla zřízena jedna nemocnice pro dospělé a dvě pro děti, jedna ozdravovna. Byl vyslán na frontu do Katalonie pojiždňý dispensář.

Belgie vyslala celý sanitní vlak, sestávající z osmi ambulancí, ze 6 vagonů sanitního materiálu, chirurgických přístrojů a léků... Na sta dětí baskických rodičů bylo umístěno v rodinách, tisíce kilogramů mýdla, tisíce cigaret, tisíce aspirinových tub poslala Rudá pomoc; ženský komitét sebral několik tisíc franků...

Holandsko zásobuje pravidelně Španěly cukrem, kondensovaným mlékem, potravinami a cigaretami v ohromných kvantech.

Stejně pomáhají severské země a Švýcarsko. Ale nezapomínejme ani na státy nejvzdálenější. Z Nového Zélandu byla vyslána lékařská výprava, která musela vykonat cestu 25.000 km, aby dosáhla místa svého určení, a po celé cestě konala propagandu pro demokratické Španělsko. V Australii se vytvořil výbor pro pomoc demokratickému Španělsku, jehož předsedou je arcibiskup v Sydney. Výbor vyslal do Španělska ošetřovatelky, založil v řadě měst místní odbory a koná usilovnou propagandu, která jistě vynesla tolik, že i Austrálie vydatně přispěje ku podpoře spravedlivé španělské věci.

Argentina poslala vzornou ambulanci, úplně vybavenou s 25 lékaři i s technickým personálem.

A tak bychom mohli pokračovat, tak bychom mohli vyjmenovat většinu zemí civilisovaného světa, kromě těch, které jsou ovládány fašistickými režimy. A ani tam nebylo možno zabránit, aby se neprojevilý sympatie vůči demokratickému Španělsku. I v Německu se sbíralo, i v Itálii se sbíralo. Mezi italskou emigrací ve Spojených státech bylo sebráno na 40.000 Kč, a italscí emigranti v Paříži za ně nakoupili potraviny pro Garibaldiho brigádu, bojující na demokratické frontě.

Nemluvili jsme o Švédsku, Norsku a Dánsku, nemluvili jsme o Finsku a Švýcarsku, o Egyptě a Jižní Africe.

Ale je nutno se zmínit o Rusku. SSSR, který poskytl a poskytoval od prvních počátků účinnou pomoc a vyslal už mnoho a mnoho parníků s životními potřebami do Španělska, pomáhá i nadále. V Jižním Rusku, v krásné krajině a v krásném prostředí bylo umístěno na 1500 baskických dětí, doprovázených 75 španělskými učiteli a učitelkami. A tak se vyvinulo mezi národy ušlechtilé závodění v pomoci. Španělsku. V těch strašných dnech, které prožívá nešťastná země, napadená fašismem, je krásný a strhující pohled na toto obrovské dílo lidskosti, jehož se účastní lid ze všech končin naší planety.

Je to dílo, sdružující v pevný svazek lidskosti nesčetné miliony neznámých lidí v jeden bratrský svazek. Jednotná vůle k pomoci, jednotná vůle přispět k tomu, aby ti ve Španělsku zachránili svět před barbarstvím obepíná celou naši planetu.

Je to tak ušlechtilé úsilí, tak všeobecné, jakých bylo málo ve světových dějinách. Proti táboru těch, kdo chtějí ničit, potlačit svobodu a ovládnout všechno násilím a krvavým bojem, postavil se světový tábor demokracie, který odporuje zlu dobrem. Ten tábor zvítězí a musí zvítězit!

Děti nového Španělska s novými knihami. V republice nebude analfabetů!

Ze Španělska

ŠPANĚLSKÁ MLÁDEŽ se sjednotila v Protifašistické alianci mládeže. Prohlášení, podepsané zástupci všech organizací mládeže, a to anarchistické, sjednocené, socialistické a komunistické, levé republikánské a republikánské unie, mládeže C. N. T. (syndikalistických odborů) a N. S. T. (soc. odborů) a sjednocené federace španělských studentů, poukazuje na hlavní úkoly mládeže, vyhrát válku a zajistit revoluci. Budoucnost mládeže jest úzce spjata s porážkou fašismu. Právo na výchovu, svobodu a lepší život zaručí jí pouze vítězství. Chce pokračovati v díle pro Španělsko, osvobozené od vykořisťování pracujících, které dává své bohatství do rukou lidu a ve kterém veškerá mládež má zaručena práva na výchovu, školy, kulturu a svobodu.

FRANCOVY VOJENSKÉ SÍLY, které postupují přes Santander, byly sestaveny ze 4 italských divísi, z portugalských jednotek, z maurských parníků a z jedné španělské brigády, ve které bojují karlisté z provincie Navarra. 100 aeroplánů s německými a italskými piloty, 80 tanků německého a italského původu, a velké množství děl, obsluhovaných cizími vojáky. Mezi 9 generálů jest jediný Španěl, gen. Saldraga.

MEZINÁRODNÍ RUDÁ POMOC (Secorro rojo) ujala se ve Španělsku úkolů, které by měl splnit Mezinárodní červený kříž. Poněvadž tato organizace jest vázána neutralitou a zabývá se pouze zprostředkováním pošty a výměnou zajatců, organizovala Rudá pomoc od prvních dnů povstání sanitní službu a vykonala velké dílo humanitní. Vláda převzala později dokonalou organizaci do vlastní správy. Stovky ambulatorií, dispensářů, očkovacích stanic, lazaretů byly Mezinárodní Rudou pomocí vybudovány. Nyní se stará hlavně o zásobování potřebného obyvatelstva. Jen v Madridě rozdělila dosud potraviny v ceně přes 1.000.000 peset. Na vánoce rozdělila mezi obhájce Madridu 200.000 balíků darů. Nyní zásobuje rodiny vojáků listky na potraviny a dělníkům v továrnách poskytuje stravu. V Madridě má velkou nemocnici a operační stanice. Věnuje se též péči o dítě a vydává dokonce i pohádkové a obrázkové knihy pro španělské děti.

50.000 DĚTÍ ve věku do 5 let dostává v Madridě zvláštní stravu. Městská správa vybudovala takovou péči, že letos je méně nemocných dětí, než v normálních letech. Čerstvé mléko je pasteurisováno a rozděláváno takto: pro děti od 1 do 2 let denně 3/4 litru čerstvého mléka (kondensované pouze tehdy, je-li nedostatek čerstvého mléka) a týdně porci maizeny (kukuřičného krému), cukr a 3 vejce. Děti mezi 2—5 roky denně 1/2 litru mléka a týdně stejnou dávku jako mladší. Nemajetné dostanou všechno bezplatně, ostatní za nákupní cenu.

NOVÝ ŠKOLNÍ ROK V MADRIDĚ. Přes to že celé madridské čtvrti jsou zničeny a s nimi též školní budovy — a obyvatelé se zachránili do jiných čtvrtí, že mnoho lidí z okolí žije v Madridě, že mnoho učitelů odešlo do pole nebo s evakuovanými dětmi, bylo během léta organizováno školství tak, že veškerým školou povinným dětem jest zajištěno řádné vyučování a ani jediné dítě nebude bez dozoru.

BOJ PROTI NEGRAMOTNOSTI. Milicionáři kultury, to jsou učitelé, studenti a intelektuálové, kteří jsou pově-

řeni vyučování na frontě, v zákopech a v táborech. Jejich práce má veliké úspěchy. Z jedné brigády došla zpráva, že za jeden měsíc se naučilo 16% negramotných číst a psát. V jednom praporu bylo 10 analfabetů, z nichž za měsíc umělo 9 číst a psát.

DVA DOPISY NAŠICH KRAJANŮ O ŽIVOTĚ DĚLNÍKŮ A ROLNÍKŮ.

S. Walter píše: Nedávno jsem byl v madridské továrně na gumové zboží. Jest po práci. Vesele a hrdě opouštějí dělníci a dělnice vrata továrny. Kontrolní hodiny ztratily pro ně hrůzu, nejsou již bezohledným nástrojem pro pokutování a mzdové srážky, pro ně již není vratný zaprodaným lokajem a četníkem kapitalistů. Nemusí žít v stálé obavě, že budou propuštěni. A to je ten nový život, základy opravdového bezstarostného a svobodného dělnického života.

A. Friedl navštívil španělské kolektivní hospodářství, statek, který patřil nějakému fašistickému grandovi. „Všude je pečlivě zachovávaná čistota, všude dobré jídlo. Ukázali mi pyšně komfortní koupelnu, která je dnes přístupná každému dělníkovi, kdežto předtím sloužila jen paní hraběnce. Musil jsem se tam také vykoupat, abych poznal, jak se jim nyní skvěle daří. Zně jsou dobré. První žně, které nebudou sloužit lichvářům — není nebezpečí, že obilí shnije ve špýcharu nějakého špekulanta. Sami dělníci budou těžit z těchto žní. Pak mne vedli do domu, jehož celé první patro slouží dělníkům celé osady. Je tam zasedací síň, radiová síň, knihovna, nástěnné noviny atd. Vše v úplném pořádku, všechno se leskne čistotou. Plyšové židle jsou v líném obalu. A jak se těšil správce, mladý hoch, když jsme to chválili. Mohu ti říci, že tento nový život na vesnici na nás značně působil.“ P. St.

Z krásné manifestace tábora Demokratického odboru mediků na Oravě. Všichni se zřekli jednoho oběda ve prospěch španělské věci.

Komisař zahraničních věcí SSSR. Litvinov, který vesvé nedávné řeči v Novonu přímo a bez nemístných ohledů usvědčil fašistické státy z rušení míru.

Madrid bojuje za nás

Baskické děti na břehu řeky.

Děti uprchlíků v Orihuele.

M. RYBÁKOVÁ:

PÉČE O EVAKUOVANÉ DĚTI

Se soustředěním péče o děti, které bylo nutno vystěhovat z míst ohrožených válkou, a s jejím soustavným vybudováním se začalo ve Španělsku poměrně velmi pozdě. Povstání generálů a fašistická intervence přišla tak náhle, že ji Španělé byli úplně překvapeni. Kolik tu bylo oborů, ve kterých se muselo začít stavět od samých počátků! Nebylo povinného vojenského výcviku, nebylo ani tělocviku, lid většinou neměl tušení o organizaci, tím méně o vojenském organizovaném postupu. Bylo nutno opatřovat zbraně, tvořit válečný průmysl, učit národ abecedě vojenského umění.

A do tohoto zmatku přicházely stovky, tisíce dětí z ohrožených území. Co s nimi? Nejdříve je dávali do rodin, které se samy nabídl; nevěřilo se ještě, že válka bude dlouho trvat a že vzpoura několika vojáků se promění v tak hrozně krveprolití!

Čím více se válka protahovala, tím bylo zřejmější, že není možno se spokojit touto prozatímní péčí v rodinách: nebylo dohledu, nebylo řádné výchovy, nebylo postaráno ani o vyučování. Proto byla při ministerstvu vyučování zřízena zvláštní delegace pro dětské kolonie. Děti byly soustředěny v nově zřízených společných táborech, kde jsou pod dohledem španělských učitelů a učitelek. Jejich výchova je řízena jednotně ministerstvem vyučování.

Nyní nejsou už evakuované děti z demokratického Španělska posílány do ciziny, jako tomu bylo dříve. Podle výnosu ze 7. srpna byla nyní učiněna poslední opatření, aby se péče o ně zcentralisovala. Výnos určuje, že nejenom všechny děti na španělském území, ale i ty, které byly v dřívější době ze země odvezeny do jiných zemí, mimo Španělsko, smějí být jen v takových koloniích, které se podrobí řádnému ministerstvu vyučování, a smějí tam učit jen španělští vychovatelé a učitelé. Je to rozumné opatření, které zabraňuje tomu, aby se děti v jiném prostředí národu neodrodily.

Žádné dítě nesmí opustit území demokratické vlády, až na jedinou výjimku; až na děti z baskické země. Z nich 4.000 jsou už v Anglii, několik tisíc ve Francii, 700 v Norsku a v jiných severských státech, několik set v Belgii, 1500 jich nedávno odvezli do Ruska. Španělské ministerstvo vyučování povolilo pro tyto děti částku 7 milionů peset a podle potřeby ji ještě zvýší, nestačí-li pomoc z ciziny, kterou vláda vděčně přijímá.

Pro děti, které jsou v cizině, bylo zřízeno zvláštní oddělení při španělském vyslanectví v Paříži. Organizováním a vedením tohoto úřadu byl pověřen Juan Comas Camps. V rozhovoru se mnou přijal radostně a vděčně zprávu o úmyslu čsl. Spolku přátel pomocných komitétů vzít pod svou ochranu také jednu dětskou kolonii. Navrhoval, aby byla založena v Biarritz, blízko Bayonne, ve vile, kterou španělská vláda může disponovat.

Vláda si přeje, aby takové kolonie byly pod ustavičným dozorem zahraničních ochránců, a chce s nimi úzce spolupracovat.

Jsem přesvědčena, že to bude radostná práce sledovat všechna pedagogická zařízení i pokroky dětí. Neboť všechny kolonie, které jsem až dosud shlédla, byly vzornými ústavami. Jsou proniknuty novým, humanitním a pokrokovým duchem výchovy, jaký je v úplném souhlasu s ohromným kulturním rozmachem, který budí obdiv všude a u všech na území demokratického Španělska.

Československý lid jistě bude při nás a při našem dobrém díle. Naskytá se nám možnost přispět k tomu, aby mladá generace probuzeného národa byla vychovávána v ideálech, tak příbuzných našim, aby jednou mohla nejenom užívat vymožeností dnešní veliké revoluce, ale aby také byla schopna je rozšiřovat a prohlubovat ku blahu svého národa a ku blahu celého světa.

K tomu pomáhat, je nejenom příkazem solidarity, ale přímo demokratickou povinností!

1 Baskičtí uprchlíci ve Flandřích.

3 Děti, poraněné při bombardování, jsou obvazovány a ošetřovány dobrovolnými sestrami.

2 Nejmenší dítě z Bilbaa, tančí při slavnosti ve prospěch španělských dětí v Gentu v Belgii.

Velké dílo Výboru přátel demokratického Španělska

Teprve deset měsíců pracuje Výbor přátel demokratického Španělska. A za tu krátkou dobu se stal nerozlučnou složkou našeho veřejného života, hluboce zasáhl do veřejného mínění, a — co hlavního — nejenom vzbudil sympatie pro demokratické Španělsko, ale povzbudil a dal novou posilu demokratickému sebevědomí v Československu. Byla to tedy a je to práce prospívající našemu národu v každém směru.

Obtíže, které výbor musel ve svých počátcích překonávat, nebyly malé. Rozptyloval předsudky, ne pouze o smyslu a cílech španělské vlády v občanské válce, ale také předsudky o domnělých politických cílech těch, kdo stáli v čele výboru, o domnělé jednostrannosti a stranickosti jejich činnosti.

Všechny tyto předsudky jsou dnes ty tam, a práce se těší sympatiím v nejširších lidových vrstvách, bez rozdílu stranického příslušenství.

Ve výboru je dnes zastoupeno 55 korporací kulturních, náboženských, humanitních, zájmových a odborových, zastávajících nejrůznější světové názory a cíle. Tento fakt sám o sobě již vyvrací všechny pochyby.

NEÚNAVNÁ PRÁCE.

Výbor sám, i jednotlivé korporace, v něm zastoupené, konaly od počátku přednášky. Bylo jich absolováno již několik set, a vystřídala se při nich řada vynikajících řečníků. Slyšeli jsme předsedu výboru kapitána Vosku, spisovatelku Helenu Malířovou, redaktorku „Nár. osvobození“ A. J. Patzakovou, posl. F. Richtera, Ferdinanda Němce, spisovatele Jar. Kratochvíla, prof. Nejedlého, básníka Halase, zástupce Svazu učitelstva Peška a jiné a jiné vynikající řečníky, představitele našeho kulturního života, z nichž mnozí se zúčastnili výprav do Španělska a byli očitými svědky španělských událostí.

Ale nebyly jen přednášky. V Praze i po venkově se konaly umělecké večery se skvělými programy, při nichž dali do služeb naší ušlechtilé myšlenky nezištně svoje umění vynikající zástupci československých uměleckých kruhů.

Po celé republice byla konána řada biografických představení, pořádány výstavy plakátů, fotografií, dokumentů.

Veliký propagační význam měly publikace vydávané výborem. Většina našich čtenářů zná brožury „Intervence ve Španělsku“ — „Španělsko v boji“ — „Boj španělské demokracie“ — dokumentární brožurku „Durango“, většina z nich má skvělý sborník „Španělsko“, krásnou ilustrovanou knihu, v níž byly shrnuty příspěvky od vynikajících našich literátů, umělců a představitelů kulturního života.

Od února do května byla vydávána „Španělská korespondence“ pro informaci našeho tisku, od května vychází náš časopis „Španělsko“.

Všechna tato ohromná propagační a organizační práce je úplně vedena v duchu demokratickém, bez stranickosti, bez postranních úmyslů, s jediným cílem a účelem: *prospěť demokratickému Španělsku*. — Přinesla na konec veliké úspěchy. Podařilo se jí dosáhnout toho, že Československo v pomoci Španělům zaujímá dnes jedno z nejpřednějších a nejčestnějších míst.

HMOTNÁ POMOC.

Neboť činnost výboru se neomezila, nemohla se omezit jen na propagandu. Propagace byla zároveň a především prostředkem k tomu, abychom svoje sympatie vůči Španělsku mohli projevit také činem, pomocí hmotnou.

A ta nebyla malá. Z výtěžku prvních sbírek mezi členskými korporacemi a jejich členy mohl výbor vyslat do Španělska skvěle zařízený lazaret, který má dnes 21 členů personálu, je dokonale vybaven po všech stránkách a byl dodatečně doplněn zařízením zubolékařským. Vypravení a vybavení lazaretu stálo 350.000 Kč, ale jeho cena je téměř půl milionu, poněvadž výboru při koupi byly poskytnuty značné slevy. Lazaret patří k nejlepším, které ve Španělsku existují a reprezentuje skvěle československou lékařskou vědu i československou technickou práci.

Kromě toho poslal výbor do Španělska několik desítek beden potravin, šatstva, léčiv, dětského prádla, obuvi, knih a jiných a jiných potřebných věcí.

A nyní bude vykonáno dílo ještě větší, ještě záslušnější:

V brzké době bude zřízen v jižní Francii československý útulek pro evakuované děti, který jim má poskytnout zabezpečení i vzornou výchovu po celou dobu války. Bude to vyvrcholení veškeré práce Španělského výboru.

SBÍRKY.

Všechna tato velká a účinná pomoc byla poskytována ze sbírek, konaných hned od počátku trvání výboru. Sbírkový svědčí o velikém pochopení československého lidu pro význam španělské občanské války, pro jeho srdce, oddané všemu dobrému, velkému a spravedlivému.

Čtěte jen:

Členské korporace věnovaly pro účely výboru celkem 170.000 Kč.

Dary jednotlivců a korporací, kvitované jako příspěvky do výboru dosáhly částky 100.000 Kč.

Na sbírkovou akci mezi členstvem zastoupených korporací sešlo se celkem 70.000 Kč.

Veřejná sbírka, pořádaná letošního roku v létě, vynesla až dosud ohromnou částku — přes tři čtvrti milionu!

Prodejem odznaků se získalo téměř 50.000 Kč.

Kromě toho byly zisky z různých veřejných podniků, z prodeje odznaků a z četných jiných akcí, pořádaných výborem přátel demokratického Španělska.

ÚSPĚCHY, KTERÉ ZAVAZUJÍ.

Taková byla činnost výboru. Můžeme říci, že nebylo ničeho opomenuto, žádná příležitost nezůstala nevyužita. To proto, že se pracovalo s láskou a s nadšením. Není pochyby, že v příštích měsících se bude toto úsilí ještě stupňovat, že dojde k dalším velikým akcím. A tu bychom chtěli připomenout všem, kdo sledovali horečnou činnost Výboru přátel:

I tato naše činnost je prací pro brannost. Ti, kdo jsou ochotni dnes přinášet oběti pro Španělsko, jakých obětí by byli teprve schopni, kdybychom byli jednou ohroženi my!

To je jistě nejlepším povzbuzením pro naše přátele, to je také nejlepší a jedinou odpověď těm, kdo jsou dosud proti nám!

L. M.

Týden pomoci Španělsku v Bruselu. Obrovský nápis na domě vyzývá ke sbírkám.

Španělské události rozhodnou o míru nebo o válce

Získávací akce nových předplatitelů ilustrovaného časopisu „Španělsko“

Ilustrovaný měsíčník časopis „Španělsko“ je velkou zbraní v spravedlivém boji za obranu demokracie, spojuje v jednu solidární obec naši demokratickou veřejnost. Jeho rozšíření musíme věnovat veškeré své úsilí.

Vypisujeme velkou získávací akci odběratelů:

Každý, kdo získá nejméně 5 odběratelů na 6 čísel časopisu „Španělsko“, dostane zdarma buď:

1. sborník 82 význačných českých a cizích autorů „Španělsku“, tištěný na křídovém papíře v ceně Kč 19.—;
2. brožovaný výtisk románu ze života španělských rolníků „Rozdělení půdy“ od C. M. Arconada, v brožovaném vydání v ceně Kč 20.—;
3. 6 dalších čísel časopisu „Španělsko“.

Každý nový předplatitel na 6 čísel dostane od nás slosovací lístek s číslem a po skončení akce, t. j. 5. prosince t. r. bude vylosována velká cena:

soubor všech v poslední době vyšlých knih o Španělsku v původních vazbách v ceně asi Kč 300.—.

Zúčastněte se všichni této soutěže, získáte krásné ceny a vykonáte současně velmi záslušnou práci!

Podmínky:

Za účastníka soutěže bude považován každý, kdo získá alespoň jednoho předplatitele nebo se jím stane sám a zaplatí předplatné nejméně na 6 čísel. Peníze zašle složenkou poštovní spořitelny čís. 27105 „Administrace Ilustrovaného časopisu Španělsko“. V rubrice „poznámka“ napíše slovo „soutěž“. Jako odesílatele své jméno a adresu. Na rubu složenky nalepí 50 haléřovou známku a zde vypíše přesně jména a adresy všech předplatitelů, za které platí. Ihned po obdržení budou účastníku, splní-li všechny podmínky soutěže, zaslány ceny podle výběru a zároveň takový počet losů, kolik předplatitelů získal.

Přátelé demokratického Španělska! Zúčastněte se získávací akce! Každý úspěch na tomto úseku je záslušným činem pro spravedlivou věc španělského lidu!

DVACET MILIONŮ ŠPANĚLŮ PROTI ZRÁDCŮM!

Co by asi udělala Anglie, kdyby nějaký anglický generál, přidělený do Afriky nebo do Indie, začal verbovat domorodce, a vojskem Indů nebo Zuavů a za pomoci nějakého britského odpadlíka společně s jeho oddíly z Manchesteru nebo z nějakého jiného města vylodil vojsko v některém místě britských ostrovů, snažil se přimět k povstání všechno pozemní vojsko i námořnictvo a oblehl Londýn pod záminkou, že liberální vláda, vzešlá z minulých voleb nedělá věci podle jeho gusta nebo chce vydat některé zákony, které zlepší postavení anglického dělníka? Co by dělala Anglie, když by ten generál nebo ti generálové vedli vandalskou válku, ničící všechno, vraždící svými letadly nevinné ženy a děti? Co by dělala Anglie — ptáme se — kdyby kromě toho všeho ti generálové, vidoucí, že jejich špatná věc je ztracena, povolali na pomoc německá a italská vojska, a uvolnili jim cestu na Londýn? Nevíme, co by dělali Angličané se zrádci takového druhu. Bít je, vššet je na šibenici nebo na provaz na Trafalgarském náměstí by bylo málo. Možná, že by anglický lid vynášel nějaký nový trest, přiměřený velikosti zločinu. V takové situaci shledáváme nyní Španěly. A proto se nás postavilo dvacet milionů a generálové jsou nyní nuceni vést dobytelskou válku. Postupují-li fašistická vojska, obyvatelé měst a obcí prchají v zástupech, tak jako kdysi prchaly davy před Hunskými vojsky a před morovými ranami, působícími jistou smrt. Zmocní-li se fašističtí generálové nějaké vsi, je prázdná. Všichni obyvatelé prchli do vládního tábora. Drahou, na vozech, pěšky přes hory, zdrcení hrůzou tvoří zástupy o tisících a tisících duší. Trpký osud generálů: lid je nechce! Nenávidí je. A proto naše území je skoro přelidněno. Přes dvě třetiny španělského obyvatelstva jsou na vládním území. A to nám působí vážné problémy s výživou, to nám ztěžuje válečné hospodářství. Ale dodává nám to též odvahu v boji.

Naše zázemí, které trpí hroznou bolestí války, i zločiny fašismu, vytváří neustále nový život. Je to laboratoř reformy *všeho*. Za jiných okolností bychom byli potřebovali mnoho let, abychom učinili to, co bylo teď vykonáno za rok. Nikdy se tolik nečetlo, nikdy se kultura tak nerozšířila, jako v těch dobách. V sobotu a v neděli není biografu, není divadelního sálu, kde by se nekonala přednáška, kde by nepromluvil pět, šest řečníků. Každé vydání listů je rozebráno, založilo se mnoho nových a obsah těch, které už vycházely, se změnil. Tisk má nyní sociální význam prvního řádu.

Opravdu, prožíváme zánik starého světa a zrození jiného, nového, který se nám zdál ještě před nedávnem tak blízkým.

A naopak, fašistické zázemí se zalývá v prázdnotě. Je jako vyhaslé, jako mrtvé. Zastrášený lid, zdrcený hrůzou ze zločinů falangistů a z rozkazů vládního vojenského náměstka, žije apaticky, nevychází z domů, protože se bojí, že bude postaven v noci ke hřbitovní zdi . . . a zastřelen. Staví tam ke zdi ženy i muže; i kojící ženy a těhotné ženy. Tohle nedělala ani středověká hrůzovláda — vyčkala aspoň do zrození dítěte.

Ve fašistickém zázemí je všude ovzduší minulých dob. Přesvědčit se může o tom každý, kdo nahlédne do fašistických listů. „Cadixský deník“, „La Union“ v Seville, „El Correo de Andaluzia“, „El diario de Burgos“ a jiné listy mluví řečí konservativních časopisů z první třetiny minulého století. Opakují fráze z první carlistické války. „La union de Sevilla“ uveřejnila před nedávnem úvodník, v němž se mluvilo o hrdosti, jakou má cítit chudý na svou chudobu. A na podporu tohoto tvrzení citoval list řadu osob z bible i ze životopisů svatých, kteří byli velmi chudí a přece šťastní.

Zrádní generálové zakrývají pravou příčinu války i úmysly, které je do ní ženou, poněvadž vědí, že v každé válce je nutný vznešený ideál, který je nutno dát lidu za konečný cíl. Ovšem, výsady kasty a jmění nemohou rozohnit masu, žijící v bídě. Fašistické zázemí je tedy pustým polem, které se oni snaží zúrodnit velkou ideou, ideou katolického náboženství.

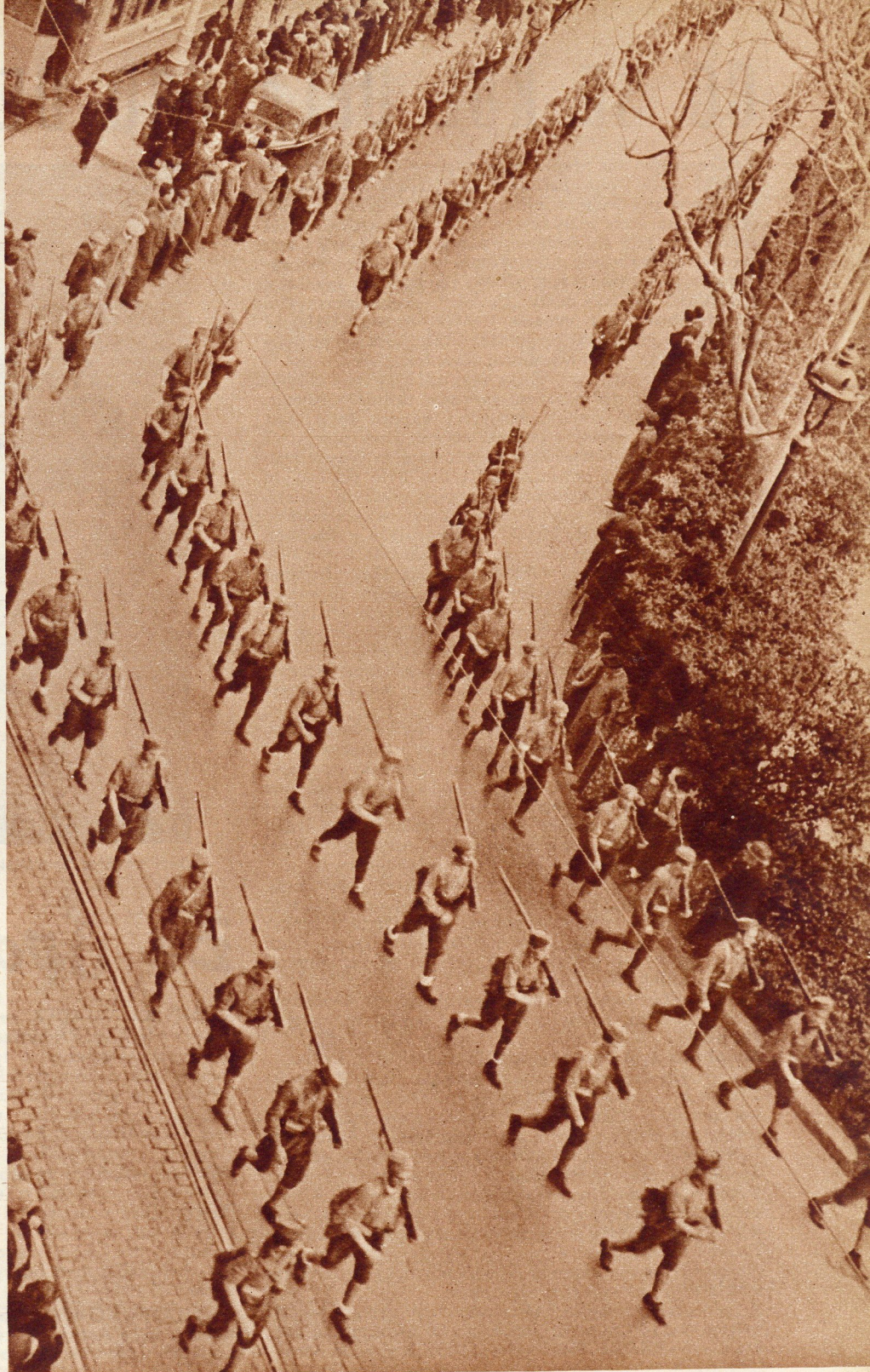
Ale to není mírný a snášenlivý katolicismus, nýbrž absolutistický, krutý, bojovný; v Seville dali jedné soše panny Marie věnec z úlomků granátů . . .

„Katolická idea“, praví fašisté, „bude totalitní, ztělesněná v národě takovým způsobem, že napříště nebudou nutny katolické politické strany, ani katolická akce, poněvadž duše Španělska, to bude čistý katolicismus a celý národní život bude tedy vyplývat z církve.“

Lid v naší době se však nerozehřeje pro nějakou ideu, která by nebyla lidská, která by si nevšímal lidských potřeb. Ideál bojovného a totalitního náboženství byl v ostatní Evropě opuštěn. A Španělsko není ostrovem uprostřed moře.

Jaké může být ostatně náboženství lidí, kteří tak nenávidí — nenávidí i španělský lid: Sevillský list „A. B. C.“, který je mluvčím fašistů, uveřejnil před nedávnem úvodník, v němž praví, že španělský lid je opovržením hodný, má špatné instinkty a špatné city, že není hoden, aby si sám vládl a že ve Španělsku je jedinou hodnotou šlechtictví krve. A tentýž deník „A. B. C.“ nazývá nás v jednom ze svých článků Habešany, Etiopy a říká nám, že přece na konec budeme pokořeni.

Ale my, Španělé, máme svou národní pýchu. A tak, jakoby Angličané vymazali z knihy živých i mrtvých generála, který by s koloniálními vojsky a s pomocí Italů a Němců chtěl dobýt Londýna, také my postihneme tíhou spravedlnosti zrádné šlechtice, kapitalisty a generály, kteří spáchali tentýž zločin. Nic je nezachrání. Ať válka trvá sebe déle, vždycky ještě bude čas, aby byl rozdrčen dobytelský fašismus. V tom s námi souhlasí dvacet milionů Španělů!

Republikánské vojsko kráčí městskými ulicemi.

Dole vlevo: Vlajka Francova praporu „Calvo Sotelo“, ukořistěná republikánskými vojsky.

Dole vpravo: Min. předseda Negrin (na obr. vlevo), který pronesl v Ženevě ve Společnosti národů drtivou obžalobu protifašistických států. Vedle něho ministr Cabrera.

Pomáháme španělským dětem, abychom svoje děti uchovaly od takového osudu!

Josef Fišera:

Československý lid jedná

NA ZAČÁTKU BYLA DOBRÁ VŮLE.

Byli lidé, kteří se postavili v čelo demokratického hnutí na obranu demokracie a lidskosti. Bylo to hnutí beze zbraní, armáda, bohatě vyzbrojená pravdou a solidaritou.

Bylo nutno jít k lidu, zvěstovat mu pravdu a vydat svědectví. Konali jsme sta a sta projevů po celé Československé republice. A lidé nám porozuměli všude, kam jsme přišli. Tak v rolnické obci na Chrudimsku účastníci prohlašovali v debatě: „Nevěříme ani těm, ani oněm novinám, ale jsme na straně vlády, která dává zemědělcům půdu!“

Na konci nabitě schůze v Jablonci nad Nisou, kterou chtěli Francovci, tentokrát v intervenčním rouše henleinovském, rozbít, nedostal přes náš protest známý jejich předák slovo. Protlačil se však přece k podiu a řekl: „Se vším souhlasím, ale proč Čs. Červený kříž neposlal také nemocnici, jako váš výbor, proč podporuje jen hrabata v Sedmihorkách? Mé dítě dávalo ročně několik těžce vydělaných Kč na Červený kříž. A dnes nesmí dát ani haléř. Na to nemám a nedám!“

V jednom městě středního Slovenska se rozhoupaly „náhodou“ o 10 minut dříve zvony na

náměstí, kde byl projev. A výsledek: účast věřících, z nichž chudobné ženy dávaly i 20 Kč ve prospěch katolických baskických dětí. Před přednáškou ve vých. Čechách bylo našim přátelům prikazováno několika anonymními individui n e z á k o n n ě vydaným letákem, aby místo o „rudé Španělsko“ raději se starali o místní chudé. Jednatel místního výboru — duchovní, jím odpověděl: „Divná starost! Tito pánové, kterých je, bohudík, velmi málo, nikdy se o místní chudé nestarali!“ A referent vzkázal na jejich adresu za nadšeného souhlasu naplněného sálu: „To, co předchůdci dnešní španělské demokracie nedělali ani v míru, dělá ona za války proti polovině Evropy: buduje školství, stará se o své chudé tím, že přestávají chudými už být. To dělá ve válce, ve strašlivě moderní válce! Věříme, že po svém vítězství skoncuje rázně s posledními zbytky bývalé středověké chudoby, kterou zavinili a za jejíž udržení bojují ti druzí — a potom půjde vlna svobody celým světem.“

BEZKONFESNÍ SE STARAJÍ O KATOLÍKY.

Čtyři hlavní bezvěrecké organizace (české i německé) se sešly a dohodly se o vydání známek s tímto nadpisem: „Bezvěrci ČSR. ženám

a dětem katolických Basků“ — aby z výnosu prodeje přispěly na tábor evakuovaných žen a dětí, který výbor bude vydržovat.

I KATOLÍCI JDOU S NÁMI.

Těž u nich se začíná šířit pravda. Sbírali před kostelem a v kostelích. Jsou v jednotlivých místních výborech. Na prosebné dopisy posílaly příspěvky i kláštery a řády. A tak dnes můžeme říci po stech a stech dokladů, že jsme počali plnit své heslo: „Pomáhejme, aby jiní pomohli nám.“ Dnes jsme se přesvědčili, že lidská srdce nejsou na prodej, že se otvírají, kdykoliv se na ně zaklepá. A že ti menší, kteří vědí, kteří dobře znají tíhu života a bolesti — je otvírají tak snadno! Dnes, kdy se

VÁLKY NEVYPOVÍDAJÍ. ALE VEDOU,

je nám osud našeho státu, osud náš a zvláště osud a naděje všech a zejména našich dětí tím dražší.

„POMOHU VÁM. NEBOŤ V DĚTECH JE NÁROD VĚČNÝ — PŮJDU S VÁMI!“ To prohlásil ředitel školy na Moravě, člen strany Národního sjednocení a horlivý katolík. Ano, v dětech je národ věčný, proto dáme-li kdo Kč 1.— pro dětský tábor, pomáháme tím nejen vyživit nevinné, ale ochraňujeme též naše malé Pepičky a Aničky, kteří si mohou a chtějí hrát v parcích. Zachraňujeme je před smrtí jejich španělských kamarádů, malého José nebo malé Conchity, kteří si také hráli v parku musea Prado jednoho prosincového odpoledne. Jediná bomba a 57 mrtvolek. 57, z nichž některé bylo nutno zaznamenat do statistiky jako „individuo degognoscido“ (mrtvola k nepoznání); a některým zůstal bolestný úsměv v obličejíčku a evidenční číslo na prsou.

To jsou vojenské akce povstalců.

To je to, co Evropa snáší nebo podporuje.

To je to, co by i vaše děti mohlo potkat, kdyby demokracie ve Španělsku nezvítězila.

Ta koruna, ty dvě koruny, které dáváme, jsou podporou španělské demokracie a tím i jakýmsi pojištěním před podobným osudem našich dětí.

Neintervenujeme, ani se nevměšujeme! Nechceme jen býti spoluvinníky na vraždě svých dětí zanedbáváním povinné péče, nechceme býti sebevrahy.

To už dnes chápou všichni, k nimž se obrácíme, všichni, k nimž jsem mohl mluvit na svých schůzích. Lidskost a přesvědčení, že práce ve prospěch republikánského Španělska je aktem prosté sebezáchrany, porážejí stranické i jiné přehradu a soustřeďují československý lid do jednoho velikého demokratického tábora.

Baskický hoch.

V. ŽDÁRSKÝ:

SMÍ KŘEŠŤAN MLČET?

Autor článku, farář církve Československé, který je jistě nejpovolanější, aby mluvil o této důležité otázce, je jednatelem míst. Výboru přátel dem. Španělska v Heřmanově Městci, který za týden sebral 1500 Kč ve prospěch basckých dětí.

„Kdokoliv vyzná mne před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, kterýž jest v nebesích. Kdokoliv zapře mne před lidmi, toho i já zapřu před Otcem svým, kterýž jest v nebesích.“ (Mat. 10, 32 — 33.)

„Budíž vaše řeč ano — nikoli. Což pak nad to více jest, od zlého jest.“ (Mat. 5, 37.)

Na dnešní španělskou otázku není možná vyhýbavá odpověď: buď jsi pro lidskost, svobodu, spravedlnost — nebo jsi pro surové násilí, krutou diktaturu, bezpráví. Buď jsi pro napadený španělský lid, pro jeho demokracii — nebo pro Francovy německo-italské vraždící hordy, fašistickou nelidskost. Buď žijeme ve století ušlechtilých, civilisovaných lidí — nebo ve století moderního barbarství. Vytýkají-li dnes představitelé církve španělskému demokratickému lidu jeho nepřátelský poměr ke kleru, klášterům, hierarchii, tu je třeba jít do svědomí a uvažovat. Až do nedávna, téměř celý národ španělský byl příslovečně katolický. Po mnohá staletí jej církve vychovávala. Jak asi vypadala její výchova, když katolický lid se postavil proti katolickému kleru, katolické hierarchii? Jak je možno, že se vzbouřily ovce proti pastýřům?

Sledujeme-li dnešní napjatou světovou situaci, dojdeme k zajímavému poznání. Většina lidí je organisována v náboženských společnostech, v církvích. Tyto církve mají podle svého poslání vyznávatí učení Ježíše Krista, učení čistého lidství, rovnosti, lásky ke všem bližním. A přece lidstvo stojí proti sobě — ba proti sobě stojí i členové téže církve. Katoličtí povstalečtí generálové, katoličtí Italové vraždí katolické Španěly, katolické Basky. Jedny křesťanské státy musí se mítí stále na pozoru před druhými křesťanskými státy.

Docházíme k hrozivému poznání: církve se vykazují závratným množstvím věřících, ale nemají na ně mravního vlivu. Buď na věřící svým vlivem nepůsobí, nebo začaly působit příliš pozdě, když již přestaly býti mravními autoritami.

A zde nezbyvá odpovědným vůdcům církve nic jiného, než kající se bítí v prsa a vyznávat: „Naše vina, naše největší vina!“ Připouštím, že jde o vinu několika uplynulých století, kdy se církve exponovaly pro všechno možné, jenom ne pro království Boží na zemi, pro sbratření lidstva. Čemu však tedy probůh po staletí kněží učili, čemu kázali, když dnes jejich věřící klesli hluboko pod úroveň zvířete, když jejich mravní zákon klesl pod úroveň zákonů džungle? Snadno najdeme odpověď. Církve se plně nepostavily za evangelium Ježíše Krista, hlásaly učení Ježíšovo s výhradami, podle toho, jak se komu hodilo do krámu. Odkaz Ježíše Krista byl zhanoben, zrazen. „Všeliký hřích i rouhání bude lidem odpuštěno, ale rouhání proti Duchu svatému nebude odpuštěno lidem.“ (Mat. 12, 31.) Tak praví Ježíš — a tomuto Duchu svatému, Duchu Ježíšovu se církve rouhaly a rouhají. Nedovedou oficiálně vstoupiti do boje proti nekřesťanskému násilí a vraždění, představitelé církve nemají odvahy jako dobří pastýři položit i život za ovce své, obětovat své postavení, osobní zájmy a výhody zájmům mravním, postaviti se beze všech kompromisů na půdu Božího zákona, na půdu Ježíšova čistého lidství. Takto církve ztrácejí právo na poslední zbytek respektu a úcty a mezi vlastními věřícími docházejí se opovržení. Dnes mají církve poslední příležitost dokázati, kolik je v nich mravní průbojnosti a síly. K tomu, co se dnes děje ve Španělsku a ve světě vůbec žádný opravdový vyznavač Ježíše Krista mlčet nesmí. Musí vystoupiti „ze tmy na světlo, ze samoty na střechu“ (Mat. 10, 27), musí vzbouřiti lidská svědomí.

Snad v poslední době některé církve (byť i nesměle) promluvíly, ale to je málo, velice málo. Hříchy vedoucích církve jsou příliš velké — a proto nyní musí přijíti veliké pokání, veliké zadostiučinění!

Fašistické „peníze“, vydané intendancí Franco-vých vojsk. Platí jenom pro kantiny a polní nevěstince. Poukázka byla nalezena po dobytí města Quinta.

Rozmluva v hrobě

Černá košile: Jak ty ses sem dostal, kamaráde – do španělské pudy?

Hnědá košile: Já? Pro – nevměšování!

Černá košile: Já taky.